

С. В. Воропай

Сумський державний університет

**ІНДИВІДУАЛЬНО-АВТОРСЬКІ ІННОВАЦІЇ
ЯК ЗАСІБ ЕКСПРЕСІВІЗАЦІЇ МЕДІАТЕКСТУ
(словотвірно-комунікативний аспект)**

Досліджено індивідуально-авторські неологізми, які сприяють увиразненню медіатекстів і реалізації їх комунікативної та експресивної функцій. Неолексеми розглянуто з позиції впливу словотвірної структури на стилістичне забарвлення тексту. Зазначено, що виконання комунікативної та експресивної функції індивідуально-авторськими неологізмами, вживаними у медіатекстах, відбувається за рахунок різних словотворчих засобів, характеру їх твірних основ та контексту. Вибір словотвірної структури зумовлює різні емоційно-оцінні конотації в семантиці оказіональних утворень.

Ключові слова: експресивність, оказіоналізм, неологізм, дериват, конотація, комунікативний.

Воропай С. В., Сумской государственной университет. *ИНДИВИДУАЛЬНО-АВТОРСКИЕ ИННОВАЦИИ КАК СПОСОБ ЭКСПРЕССИВИЗАЦИИ МЕДИАТЕКСТА (словообразовательно-коммуникативный аспект)*

Исследованы индивидуально-авторские неологизмы, которые способствуют выразительности медиатекстов и реализации их коммуникативной и экспрессивной функций. Неолексемы рассмотрены с точки зрения влияния их словообразовательной структуры на стилистическую окраску текста. Отмечено, что выполнение коммуникативной и экспрессивной функции индивидуально-авторскими неологизмами, которые используются в медиатекстах, происходит благодаря разным словообразовательным средствам, характеру их основ и контексту.

Ключевые слова: экспрессивность, окказионализм, неологизм, дериват, коннотация, коммуникативный.

Voropai S. V., Sumy State University. *AUTHOR'S INDIVIDUAL INNOVATIONS AS A MEANS OF EXPRESSIVENESS OF A MEDIATEXT (derivative and communicative aspect)*

In the article the attempt to implement the functional and communicative analysis of author's individual innovations that are in the texts of mass media was made. Functional and communicative approach to the studying of different language phenomena is in revealing their pragmatic meaning. Pragmatic function of the mediatext is choosing by its author the specific information and designing it with the help of definite language means that can influence the readers and cause their reaction or even postcommunicative actions and activities.

Author's individual innovations belong to the kind of language means of expressiveness. They not only reflect the realities or unrealities of the world but also characterize them and create the corresponding images, pass information about the new things that appear as a result of subjective, individual cognition.

The aim of the article is to fulfill the analysis of occasionalisms from the position of communicative and pragmatic function they have in mediatexts. Such approach lets learn this group of words in modern Ukrainian language more substantially and fully. The occasionalisms were studied in two aspects: word-formative and communicative. The first one shows what the components in the word structure help to realize their expressive function. According to the second aspect one can see how the derivative structures of the new words form different emotive and evaluative connotations in their meanings.

We suppose that the detailed learning of derivative structure and semantic of author's individual innovations make the ground for further researches in the field of communicative derivation.

Key words: expressiveness, occasionalism, neologism, derivate, connotation, communicative.

Погляд на мову не тільки як на загальний код узуальних знаків та систему номінативних засобів, а передусім як на засіб вербальної комунікації зорієнтував увагу сучасних дослідників на вивчення мови як функціональної системи.

Пізнавальна та комунікативна функції мови проєктують вивчення її системи та структури в межах інтегральної когнітивно-дискурсивної парадигми сучасного мовознавства. Функціонально-комунікативний підхід концентрує інтерес лінгвістів навколо проблем мовлення, когнітивних і комунікативних аспектів семантики. Один з підходів до вивчення функціонального аспекту мовних одиниць у сучасному мовознавстві полягає у виявленні їх прагматичної значущості, тобто мети, з якою їх вживають у тому чи іншому контексті.

Засоби масової інформації є важливим складником життя сучасної людини. Однією з найвагоміших функцій ЗМІ є функція впливу та формування громадської думки. Інформація, яку отримує адресат, впливає на його свідомість та почуття і навіть якісно їх змінює. Головним елементом цього процесу є мова текстів масової комунікації, що і дозволяє досліджувати їх як один із видів комунікативної діяльності. Тексти ЗМІ, будучи комунікативно спрямованими, мають не просто дати адресату інформацію, а й спонукати його до певної посткомунікативної діяльності.

Текст як комунікативний акт виконує прагматичну функцію, дія якої починається з підбору інформації та оформлення її за допомогою певних мовних засобів таким чином, щоб можна було вплинути на свідомість читача і викликати в нього певну реакцію чи спонукати до дій.

Вибір мовних засобів вираження авторської інтенції в сучасному медіатексті (інформаційно-публіцистичного спрямування) обумовлений головним чином його функціональними особливостями. Тому в сучасних медіатекстах спостерігаємо активізацію функціонування мовних одиниць, які привертають увагу своєю нестандартністю, нетиповістю, оригінальною формою та влучним змістом. Такі елементи мовлення, як неологізми, okazіоналізми, трансформовані фразеологізми, неосемантизми, каламбури тощо, є проявом індивідуальної авторської мовотворчості.

Індивідуально-авторські інновації – наслідок мовно-естетичного освоєння екстралінгвістичного світу. Вони «не тільки відображають певні реалії чи ірреалії навколишнього світу, а й характеризують їх, створюють відповідні образи, передають інформацію про нові речі, вичленовані внаслідок суб'єктивного, індивідуального пізнання» [4, с. 24]. Вивчення природи okazіонального слова має значення як для номінативної, так і для комунікативної деривації.

Різноаспектне дослідження явищ неології, зокрема okazіональності, висвітлено в працях А. Загнітка, О. Жижоми, Є. Карпіловської, Ж. Колоїз, Д. Мазурик, А. Нелюби, О. Стишова, Л. Струганець, О. Турчак та ін. Однак поява новотворів з новими виражальними можливостями – це безперервний процес, який впливає на систему мови, а тому потребує постійної уваги і детального вивчення, що й визначає *актуальність* даної роботи.

Дослідження okazіональних дериватів, виявлених на сторінках публіцистичних текстів, з позиції їх прагматичної значущості (функціонування) дозволить повніше й ґрунтовніше висвітлити цей вид лексики в сучасній українській мові. *Мета* нашої роботи – виявити прагматичні функції okazіоналізмів, а також визначити засоби реалізації експресивної функції, яку виконують неолексеми в мас-медійних текстах. Об'єктом вивчення є неологізми-експресеми, вживані в медіатекстах.

Неолексеми належать до експресивних засобів мови. Їх експресивна функція «виявляється у вираженні адресантом суб'єктивного ставлення до певної ситуації

та у бажанні викликати відповідні чуттєві реакції адресата, використовуючи форми з інтенсифікованою виразністю, які включають такі чинники психологічної мотивації, як іронія, пародія, гумор, оцінка, гіперболізація» [5, с. 14].

Експресивність є однією з найскладніших і суперечливих мовних категорій, яка в лінгвістичній науці досі не має однозначного тлумачення. Цей факт пояснюється наявністю різних поглядів на природу і сутність явища експресивності та різних підходів мовознавців до його вивчення. Так, під експресивністю розуміють здатність певної мовної одиниці «підсилувати логічний і емоційний зміст висловленого, виступати засобом суб'єктивного увиразнення мови. Через експресивність виражальних засобів мовець передає своє ставлення і до повідомлення, і до адресата» [1, с. 156]. Експресивність розуміють і як «інтенсифіковану виразність загальнонародних та індивідуально-авторських утворень, які входять до основного лінгвостилістичного фонду даної мови», протиставляючи її поняттю «експресія», яким позначають сам процес інтенсифікації, підкреслення виразності, збільшення вражаючої (діючої) сили вислову [9, с. 7]. У вузькому розумінні експресивність визначають як конотативний відтінок семантичного плану мовних одиниць, об'єднуючи в одному ряді з емоційністю, оцінністю й функціонально-стилістичною забарвленістю [6, с. 140]. Трактують експресивності перш за все як категорії комунікативного плану пояснюється тим фактом, що експресія з'являється здебільшого у мовленні, тобто у процесі організації певного повідомлення [8, с. 12].

Створення експресії на ґрунті okazіональної деривації характеризується певними ознаками. У мовознавчій літературі okazіональна деривація може розглядатися і як номінативний, і як комунікативний процес відповідно до її функціонального призначення [4, с. 4]. Проте реалізуються ці функції не однаковою мірою. Так, номінативна функція okazіоналізмів порівняно із номінативною функцією загальноживаних слів виявляється слабо. Її переважає функція експресивно-стилістична [9, с. 115]. Підвищена експресивність таких утворень пояснюється їх новизною, свіжістю, несподіваністю та контрастністю щодо нормативних слів.

Okazіональні неолексеми за категоріальним значенням можна поділити на три групи: предметності, процесуальної ознаки і непроцесуальної ознаки. Деривати утворюються різними способами, продуктивність яких у кожній із груп диференціюється. Основними способами творення okazіональних слів є афіксація, слово- та основоскладання, контамінація, лексико-семантичний та комбіновані способи.

До групи із категоріальним значенням предметності входять назви осіб, предметів, процесів, явищ, опредметнених дій. Експресеми із значенням предметності найбільше представлені суфіксальними утвореннями та композитами.

Творення дериватів за участю однакових формантів часом зумовлює появу різних в емоційному плані похідних. Так, дериват *націоналюга* (ПіК 13.01.14) з суфіксом **-юг(а)** виражає негативну оцінку і містить фамільярно-зневажливий відтінок у значенні. У його семантиці яскраво виражені осуд, зневага. На відміну від попереднього деривата іменник *металюга* (ПіК 8.11.13) не має негативної конотації: *Арфістка не думала, що через піввіку вона гратиме на одній сцені з металюгами* (про рок-групу «Scorpions». – С. В.). Суфікс, надаючи іменникові відтінку згрубілості, увиразнює семантичну опозицію *арфістка – металюги*.

Деривати *вікіпедист* (ПіК 14.01.14) – власник веб-сайта Вікіпедія та *галерист* (ПіК 1.11.13) – директор музею-галереї крім номінативної виконують експресивну функцію. Яскрава виразність слів зумовлена поєднанням питомого афікса з іншомовною основою.

Експресивність лексеми «шаровики» (ДТ 9.11.13) створена за рахунок твірної бази (жарг. «шара», «на шару» тобто задарма, «шаровий» – дармовий), яка поєднується з нейтральним суфіксом **-ик**.

Творення назв жінок за допомогою продуктивного форманта **-к(а)** є нормативним явищем у сучасній мові. Однак у публіцистичних текстах такі назви виконують не тільки номінативну функцію. З метою характеристики особи і вираження власного ставлення до неї автор використовує невідповідність родової належності іменника в мовній системі. Творення назви жіночого роду *верблюдка* (ПіК 18.11.13) від іменника, який вживається тільки у чоловічому роді (правильно *верблюдица*), створює гумористичний ефект, чому також сприяє контекст з інтерпретованим сталим виразом «*доводити, що ти не верблюдка*». Даний вислів є оказіональною фраземою, що виникла в результаті субституції.

Іменник *мовознавка* (ПіК 11.09.13), який є корелятом до чоловічого *мовознавець*, не тільки називає особу, а й виражає іронічне ставлення автора до неї. Схожу конотацію має іменник *дюймовка* (ПіК 16.11.13), що є словотвірним синонімом до *Дюймовочка*. Заміна демінутивного суфікса **-очк** суфіксом **-к(а)** зумовлена необхідністю надати відтінку згрубілості лексемі, яка використовується як зображувальний засіб (*майбутні дюймовки* – мова йде про членів фітнес-клубу).

Віднедавня продуктивний для номінування жінок суфікс **-ин(я)** продовжує поповнювати словотвірний тип новими назвами: *вождиня* (ПіК 26.07.13), *борчиня* (ПіК 11.09.13). Останній дериват є словотвірним синонімом до оказіонального утворення *борщиця*: *Іван Проценко – не єдиний борець за чистоту Києва. Є ще одна «борщиця», яка безсовісно відкушує у хлопця кусок слави* (ПіК 16.01.14). Суфікса **-иц(я)** використано саме зі стилістичною метою – створити каламбур, який виражає зневажливе ставлення до зображуваного об'єкта.

Творення іменника *депутатина* (ПіК 19.06.13) супроводжується порушенням словотвірних норм (іменники зі значенням речовинності за допомогою суфікса **-ин(а)** творяться від прикметникових основ). Мета – створити стилістично знижену лексему, яку додатково увиразнює дієприкметник *тушкована*. Мовна гра побудована на переносному вживанні неосемантизму *тушка*, що віднедавня популярне в політиці для позначення колишніх членів фракцій БЮТ та НУНС, які перейшли до Партії регіонів чи інших опозиційних блоків. Слово *тушка* стало твірним для цілого ряду дериватів різної частиномовної належності. Серед них іменникові композити: *репутація тушковиробника, самостійна тушкофракція, парламентський тушкорозсадник*; дієприкметник: *тушкована* тема (ПіК 13.09.13); дієслово *тушкуються*: *...до Верховної Ради прорвуться, але невдовзі «тушкуються»* (ПіК 23.10.13).

Складні оказіональні утворення вирізняються з-поміж інших неолексем значною експресивною потужністю, яка дає змогу «виражати найрізноманітніші суб'єктивно-експресивні відтінки думки за рахунок поєднання в них різних основ та коренів. Вони мають величезні стилістичні можливості, оцінну силу, поняттєву, пізнавальну й естетичну місткість» [9, с. 13]. Активне використання слово- і основоскладання для індивідуально-авторського словотворення в медіатекстах пояснюється можливістю поєднати в межах однієї номінативної одиниці твірні компоненти, які часто мають непоєднувану природу. Саме на основі такої стилістичної невідповідності між компонентами складного слова формуються семантика і конотація нових експресивних конструкцій з оцінним значенням. Прикладом можуть послужити дериватами з препозитивним компонентом **євро-**, які продовжують активно поповнювати український лексикон: *євроскептицизм* (УПЖ 15.01.14), *єврощедрик*, *єврогроші* (УМ 25.10–1.11.13),

євромісіонери, євробюрократи (ДТ 9.11.13), *євробратія, євроінтегратори* (ПіК 26.12.13), *єврошанс* (ПіК 13.11.13), *єврошишки* – урядовці європейських країн (ПіК 22.01.14), *євроафриканець* (ПіК 30.09.13), *єврохохли* (ПіК 13.01.14). Останній іменник утворює антонімічну пару з оказіональним композитом *тундрокацани* (ПіК 13.01.14). Як антонімічну пару можна розглядати і новоутворення *євроафриканець – афроєвропеєць*.

Виразну експресивність має складносуфіксальне *гомopolітикус* (ПіК 5.09.2013), утворене за непродуктивним словотворчим типом з іншомовним суфіксом *-ус* (пор.: *француз, індус*). Експресію зумовлює один з компонентів основи і афікс.

Деякі складні оказіональні утворення виражають досить прозору семантику: *хабародавці* (УМ 25.10–1.11.13), славетний *вилоносець* (ПіК 16.01.14) (за аналогією до *прапорносець, зброносець*), *молодореформатор* (Т 29.11.13), *слабодухи* (ПіК 16.01.14), *однодухи* (ПіК 18.11.13), *псевдофеміністки* (ПіК 14.01.13), *псевдофемініст* (ПіК 30.07.13). Інші ж, навпаки, потребують контексту для з'ясування їх значення, наприклад неологізм *студент–«поплавок»* (ПіК 16.01.14) – студент університету М. Поплавського.

Контамінацією утворені слова-гібриди з яскраво вираженою негативною оцінною семантикою: *апофігей* (ПіК 18.11.13) (апогей + фігня), *клептократія* (ПіК 20.11.13) (клептоманія + демократія), *ліберасти* (ПіК 6.01.14), *хрущоби* (14.06.13) (розм. *хрущівка* + *трущоби*). Експресивність таких композитів виражається саме поєднанням у їх структурі різностильових компонентів, інколи підсилюється оказіональними означеннями: *слаборукі ліберасти* (ПіК 6.01.14).

Оказіональні композити привертають увагу не тільки своєю структурою, а й незвичним, несподіваним поєднанням складових частин на основі як рівноправних, так і нерівноправних відношень: *лайнометання* (ПіК 6.11.13), *сопліжуйство*: *Банальне «сопліжуйство» всіх трьох гориничів (серед яких Тягнибок є найменшим «сопліжуєм»* (ПіК 13.01.14), *правдорубання*: *Він отримує від процесу правдорубання кайф* (ПіК 15.01.14), *столичний зооконцтабір* (ПіК 18.10.13), *медіа-сокира*: *Лідери опозиції підставили свої шиї під медіа-сокиру* (ПіК 7.11.13), *цицькоперформанси*: *Саме на нього і розраховані всі ці «цицькоперформанси»* (ПіК 30.07.13) (про заходи, влаштовані активістками руху *Femen*. – *С. В.*), *кнопкодави* (ПіК 7.11.13).

Відмінною ознакою каламбурного, виразно оцінного словотворення є формування оказіоналізмів від основ, що в нормі не залучені до таких способів номінації. Так, запозичений префікс *супер-*, який надає значення найвищого ступеня ознаки, у поєднанні зі словом *унітаз* створює комічний ефект через несумісність значень форманта і основи в одній лексемі: *Коштовні суперунітази власної розробки* (ПіК 19.11.13). Подібну лексико-словотвірну семантику виражає похідне *суперкабінка* (ПіК 19.11.13). Синонімом до зазначених вище оказіоналізмів є дериват із запозиченою основою *нео-*: *неотуалет*: *Депутати заявили, що неотуалет спочатку треба спроектувати* (ПіК 19.11.13). На прикладі згаданих лексем спостерігаємо явище взаємопроникнення сфер книжних і народних основ та формантів, які оцінюють названі ними явища в часових та якісних вимірах.

Нейтральні за значенням запозичені компоненти *-стан* і *-дром*, поєднуючись з емоційно маркованими основами, утворюють негативно-оцінні назви локативів: *Абсурдистан* (*Абсурдистан Януковича*), *жлободром*: *Ми всі українці, а не жлободром безрідний* (УПЖ 9.01.14).

Свідоме поєднання різностильових основ та словотворчих формантів (найчастіше запозичених і власне українських) є підґрунтям для появи слів-гібридів з різними оцінними значеннями. Такі слова утворюються всупереч пра-

вилам морфотактики сучасної дериваційної граматики. Так, авторський новотвір *фотошоплення* (ПіК 14.01.14) демонструє поєднання питомих і запозичених засобів словотворення (дві іншомовні основи ускладнюються власне українським суфіксом **-енн(я)**). Морфологічні зміни (чергування **п-пл**) теж належать до власне українських мовних явищ.

Серед okazіональних одиниць немало відонімних експресивно-оцінних утворень, наприклад суфіксальне *бандеризація: плани бандеризації України* (ПіК 6.01.14) й складно-нульсуфіксальне *Ленінопад* (ПіК 13.01.14). Деякі з таких слів у конкретній соціальній ситуації здатні набувати певної стійкості і активності, що можемо спостерігати на прикладі віднедавна активно вживаного в ЗМІ деривата *Ленінопад*, який означає процес демонтування пам'ятників Леніну в містах України. Цей приклад засвідчує процес актуалізації словотвірної структури слова, яка є передумовою для появи нових потенційно можливих слів такої ж будови (комполит утворений за аналогією до існуючих у мові *листопад, снігопад*).

У сфері прикметникової okazіональної деривації має місце активізація певних граматичних категорій, призначених для підсиленого вияву оцінки, експресії, зокрема ступенів порівняння прикметників та прислівників від відносних, присвійних прикметників або якісних прикметників, що називають неградуйовану ознаку: *найамериканськіший, найзірковіший фільм* (УМ 25.10–1.11.13).

Прикметникові композити вирізняються як оригінальністю складових частин, так і характером семантики: *щобожого дня* (УМ 25.10–1.11.13), *«неовишива» інтелігенція* (ПіК 11.10.13), *супер-пуперєвропейські* (28.01.14).

Для творення okazіональних дериватом можуть використовуватися нехарактерні для словотвірної моделі словотворчі засоби. Так, для творення присвійного прикметника від іменника *мер* послуговуються нетиповим для цієї функції суфіксом **-ськ-**. У результаті маємо експресивний прикметниковий дериват *мерський: пориви мерської душі, мерська хвороба* (ПіК 2.09.13).

Okazіональну деривацію серед дієприкметників і прислівників засвідчують поодинокі приклади, які також відзначаються яскравістю семантики і незвичною структурою, наприклад дієприкметник *свіжовикрадений* (телефон) (ПіК 18.10.13) (пор.: *свіжовипраний, свіжоскошений, свіжоскопаний*); прислівник з модифікованим значенням *ниньки: стадія зараження, яку споглядаємо ниньки* (ПіК 3.12.13); утворений за аналогією згрубілий дериват *власносрачно: саме себе обгадило з голови до ніг, власноручно, чи то пак, власносрачно* (про Добкіна. – С. В.) (ПіК 12.12.13). Часом в індивідуально-авторському словотворенні активізуються і основи-аброморфеми, пор.: конфіксальний прислівник *попеєрівськи* (ДТ 9.11.13) (від ПР – Партія регіонів, конфікс **по-...-и**).

Творення нових дериватів від іншомовних основ за участю власне українських формантів є поширеним явищем у сучасному українському словотворі. У дієслівному okazіональному словотворенні також спостерігаємо пристосування іншомовних елементів до морфологічної системи української мови. Таким чином, лексичний іншомовний матеріал обробляється морфологічною системою української мови: *роботизувати* (від *робот* + **-изува**) (ДТ 9.11.13), (пор.: *систематизувати, монополізувати, кристалізувати*), *тролити* (від *тролінг* – розміщення навмисне провокаційних або недоречних коментарів, *трол* + **-и**) (Т 28.04–4.05.11), *змікширувати* (С 12.06.09) (префіксальне утворення від *мікширувати* – *мікс* (міх) + **-ирува**, чергування **с/ш**), *євроінтегруватися: Один з не багатьох, які ще не встигли «євроінтегруватися» перед Новим Роком* (ПіК 23.12.13). Останній дериват вживається у переносному значенні «поїхати на відпочинок до Європи», тож є підстави кваліфікувати його як неосемантизм.

Відзначимо активізацію конфіксального словотворення дієслів від іншомовних іменникових основ. За участю формантів *за-...-и*, *за-...ува* утворились okazіоналізми *загулити* (ПіК 16.04.13) (від назви пошукової системи *Google* – транслітероване в *гугл*); *запостити* (від *post* «розміщувати»): *...Facebook, у якуму можна і самостійно запостити щось піратське, якщо ліньки шукати чужу «нелегаліщину»* (ПіК 14.01.14); *задебілювати: Нас просто задебілюють* (ДТ 9.11.2013).

Як показує дослідження, okazіональні новотвори є сильними стилістичними засобами виразності, активно використовуваними в сучасних медіатекстах. Експресивність таких мовних одиниць забезпечують різні словотворчі засоби. Певна кількість нових слів створюється за моделями, що вже існують в мові. Експресивність таких дериватів зумовлена в основному семантикою твірних основ. Інша категорія – okazіоналізми, утворені за нерегулярними словотворчими моделями. У них емоційно-оцінне навантаження виявляє словотворчий формант. В окремих випадках контекст і мовленнєва ситуація уточнюють значення неолексеми. Спільною ознакою для всіх типів okazіональних утворень є те, що словотворчі засоби в їх структурі сприяють виконанню комунікативної функції неолексемами у медіатекстах. Детальне дослідження словотвірної структури та семантики таких дериватів зумовлює подальші розвідки у сфері комунікативної деривації.

Бібліографічні посилання

1. **Єрмоленко С. Я.** Експресивність / С. Я. Єрмоленко // Українська мова: Енциклопедія / [редкол.: О. О. Тараненко, М. П. Зяблюк та ін.]. – К., 2000. – С. 156–157.
2. **Жижома О. О.** Індивідуально-авторські новотвори у поетичному дискурсі 80–90-х років ХХ століття : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова» / О. О. Жижома. – Донецьк, 2003. – 18 с.
3. **Клименко Н. Ф.** Динамічні процеси в сучасному українському лексиконі: монографія / Н. Ф. Клименко, Є. А. Карпіловська, Л. П. Кислюк. – К. : Вид. дім Дмитра Бурого, 2008. – 336 с.
4. **Колоїз Ж. В.** Українська okazіональна деривація : монографія / Ж. В. Колоїз. – К. : Акцент, 2007. – 310 с.
5. **Мариненко П. І.** Лексичні новотвори в сучасній іспанській мові : структурний та семантичний аспекти : дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.05 / П. І. Мариненко. – К., 2006. – 277 с.
6. **Сучасна лінгвістика : термінологічна енциклопедія** / авт.-уклад. О. О. Селіванова. – Полтава : Довкілля-К, 2006. – 716 с.
7. **Стишов О. А.** Сучасне українське словотворення: основні тенденції розвитку / О. А. Стишов // Мовознав. вісн. : зб. наук. пр. на пошану проф. К. Городенської з нагоди її 60-річчя. – Черкаси, 2009. – Вип. 8. – С. 135–146.
8. **Турчак О. М.** Okazіоналізми в мові української преси 90-х років ХХ століття : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова» / О. М. Турчак. – Д., 2005. – 19 с.
9. **Чабаненко В. А.** Стилїстика експресивних засобів української мови : монографія / В. А. Чабаненко. – Запоріжжя : ЗДУ, 2002. – 351 с.

Умовні скорочення

ДТ – «Дзеркало тижня», тижневик;
ПіК – «Політика і культура», часопис;
С – <http://sprotiv.org>;
Т – «Тиждень.ua», журнал;
УМ – «Україна молода», газета;

УПЖ – «Українська правда життя», газета.

Надійшла до редколегії 27.02.14